Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

31. května 2017 *

„Řízení o předběžné otázce — Článek 45 SFEU — Volný pohyb pracovníků — Povinnost zaregistrovat vozidlo, jehož vlastníkem je osoba s bydlištěm v Belgii a které je určeno k užívání v Itálii“

Ve věci C-420/15,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím tribunal de première instance francophone de Bruxelles (soud prvního stupně v Bruselu používající francouzský jazyk) (Belgie) ze dne 12. června 2015, došlým Soudnímu dvoru dne 30. července 2015, v trestním řízení proti

U,

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení J. L. da Cruz Vilaça (zpravodaj), předseda senátu, M. Berger, A. Borg Barthet, E. Levits a F. Biltgen, soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za p. U J. Waldron, advokátkou,

— za řeckou vládu S. Papaïoannou a K. Nasopoulou, jako zmocněnkyněmi,

— za Evropskou komisi D. Martinem a M. Kellerbauerem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 18, 20, 45, 49 a 56 SFEU.

* Jednací jazyk: francouzština.

2 Tato žádost byla předložena v rámci trestního řízení vedeného proti panu U, italskému státnímu příslušníkovi, úředníkovi Evropské komise, z důvodu, že v Belgii řídil motorové vozidlo zaregistrované v Itálii.

Právní rámec

Belgické právo

3 Článek 2 odst. 1 arrêté royal du 20 juillet 2001, relatif à l'immatriculation des véhicules (královské nařízení ze dne 20. července 2001 o registraci vozidel; *Moniteur belge* ze dne 8. srpna 2001, dále jen „královské nařízení ze dne 20. července 2001“) stanoví:

„Vozidlo může být uvedeno do provozu pouze tehdy, je-li zaregistrováno a opatřeno registrační značkou přidělenou při registraci.“

4 Podle odst. 2 tohoto článku však registrace není povinná pro některá vozidla z důvodu jejich zvláštních charakteristických znaků.

5 Článek 3 odst. 1 tohoto nařízení stanoví:

„Osoby s bydlištěm v Belgii zaregistrují vozidla, která hodlají uvést do provozu v Belgii, v registru vozidel podle článku 6, a to i v případě, že tato vozidla byla již zaregistrována v zahraničí.

Bydliště v Belgii znamená, že tyto osoby splňují jednu z následujících podmínek:

a) jsou zapsány v rejstříku obyvatel belgické obce;

[…]

[…]“

6 Odstavec 2 tohoto článku uvádí případy, kdy registrace vozidel zaregistrovaných v zahraničí, uvedených do provozu osobami s bydlištěm v Belgii, není v tomto členském státě povinná.

Spor ve věci v původním řízení a předběžná otázka

7 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že pan U byl dne 22. listopadu 2013 v Bruselu (Belgie) kontrolován policií, když řídil své motorové vozidlo zaregistrované v Itálii.

8 Předkládající soud uvádí, že podle policejního protokolu má pan U své trvalé bydliště v Belgii a je držitelem italského a belgického řidičského průkazu.

9 Pan U před uvedeným soudem upřesnil, že je úředníkem Komise a své bydliště má v Belgii i v Itálii, kam jezdí každý týden za účelem výuky na univerzitě v Pise a z rodinných důvodů, souvisejících zejména s nemocí jeho otce. Uvedl, že je vlastníkem dvou motorových vozidel, z nichž jedno je zaregistrováno v Belgii a druhé v Itálii, přičemž vozidlo zaregistrované v Itálii je především určeno k užívání v posledně uvedeném členském státě. Uvedl rovněž, že dne, kdy byla provedena kontrola, Belgií na cestě z Itálie, kde se nacházel předchozí den, pouze projížděl, aby v Bruselu vyzvedl jinou osobu, se kterou se měl vypravit na seminář v Německu. Po skončení tohoto semináře se pan U měl vrátit do Itálie, toto vozidlo tam zanechat a vrátit se do Bruselu letadlem.

10 Rozsudkem tribunal de police de Bruxelles (policejní soud v Bruselu) (Belgie) ze dne 10. září 2014 byla panu U uložena pokuta zejména z důvodu, že na veřejné komunikaci provozoval motorové vozidlo, které nebylo zaregistrováno v Belgii, a to v rozporu s ustanoveními královského nařízení ze dne 20. července 2001.

11 Předkládající soud, kterému bylo předloženo odvolání podané panem U, připomíná, že otázka případné neslučitelnosti mezi články 2 a 3 královského nařízení ze dne 20. července 2001 a ustanoveními Smlouvy o FEU v oblasti volného pohybu osob byla předmětem stanoviska belgické Conseil d'État (Státní rada) 31.530/4 ze dne 13. června 2001 a rozsudku Soudního dvora ze dne 15. prosince 2005, Nadin a Nadin-Lux (C-151/04 a C-152/04, EU:C:2005:775).

12 Za těchto podmínek se tribunal de première instance francophone de Bruxelles (soud prvního stupně v Bruselu používající francouzský jazyk) (Belgie) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Jsou články 2 a 3 královského nařízení ze dne 20. července 2001 […] v rozporu s články 18, 20, 45, 49 a 56 [SFEU] v rozsahu, v němž podle nich vozidla, jejichž vlastníkem je osoba s bydlištěm v jiném členském státě Evropské unie, než je [Belgické království], která jsou zaregistrována v tomto jiném členském státě, musí být k tomu, aby mohla být provozována v Belgii – byť jen k průjezdu tímto státem – zaregistrována v posledně uvedeném členském státě, má-li tato osoba bydliště rovněž v Belgii?“

K předběžné otázce

13 Úvodem je nutno uvést, pokud jde o ustanovení Smlouvy použitelná na spor ve věci v původním řízení, že občan Unie, jako je pan U, který pracuje pro orgán nebo instituci Unie v jiném členském státě než ve členském státě svého původu, spadá do působnosti článku 45 SFEU (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 3. října 2000, Ferlini, C-411/98, EU:C:2000:530, bod 42; ze dne 16. prosince 2004, My, C-293/03, EU:C:2004:821, bod 47, jakož i ze dne 6. října 2016, Adrien a další, C-466/15, EU:C:2016:749, body 24 a 25).

14 Článek 49 SFEU, který zakazuje omezení svobody usazování, tak v rámci sporu ve věci v původním řízení relevantní není, jelikož se tato svoboda týká přístupu k samostatně výdělečným činnostem a jejich výkonu.

15 V tomto rámci není relevantní ani článek 56 SFEU vzhledem k tomu, že ze spisu, který má k dispozici Soudní dvůr, nevyplývá žádná skutečnost, která by mohla prokázat spojitost mezi situací dotčenou ve věci v původním řízení a výkonem volného poskytování služeb stanoveného v tomto článku.

16 Pokud jde o článek 18 SFEU, uplatňuje se samostatně pouze v situacích upravených unijním právem, pro něž Smlouva nestanoví zvláštní pravidla o zákazu diskriminace. Zásada zákazu diskriminace byla přitom v oblasti volného pohybu pracovníků zavedena článkem 45 SFEU (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 25. října 2012, Prete, C-367/11, EU:C:2012:668, body 18 a 19).

17 Konečně článek 20 SFEU zavádějící občanství Unie se omezuje na pouhé konstatování, že občané Unie požívají práv poskytnutých jim Smlouvou a podléhají povinnostem stanoveným Smlouvou. V tomto ohledu tedy nemůže být samostatně použitelný vzhledem ke zvláštním ustanovením Smlouvy, která upravují práva a povinnosti občanů Unie (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. prosince 2004, My, C-293/03, EU:C:2004:821, bod 32).

18 S ohledem na tyto úvahy články 18, 20, 49 a 56 SFEU v rámci věci v původním řízení postrádají relevanci.

19 V důsledku toho je třeba předběžnou otázku přeformulovat tak, že je jejím cílem zjistit, zda článek 45 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že brání právním předpisům členského státu, které ukládají pracovníkovi s bydlištěm v tomto členském státě povinnost zaregistrovat v něm vozidlo, jehož je tento pracovník vlastníkem a které je zaregistrováno v jiném členském státě, aby v prvně uvedeném členském státě mohlo být provozováno, byť jen sporadicky.

20 V tomto ohledu je třeba nejprve uvést, že článek 45 SFEU brání veškerým opatřením, která – i když se použijí bez diskriminace na základě státní příslušnosti – mohou bránit příslušníkům Unie ve výkonu základních svobod zaručených Smlouvou nebo tento jejich výkon učinit méně přitažlivým (rozsudek ze dne 6. října 2016, Adrien a další, C-466/15, EU:C:2016:749, bod 26). Omezení volného pohybu osob, byť nepatrného rozsahu nebo významu, je tudíž článkem 45 SFEU zakázáno (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. července 2012, Komise v. Španělsko, C-269/09, EU:C:2012:439, bod 55 a citovaná judikatura).

21 Následně Soudní dvůr již konstatoval, že povinnost příslušející pracovníkům s bydlištěm v jednom členském státě zaregistrovat v tomto státě služební vozidla jim poskytnutá společností usazenou v jiném členském státě je překážkou volného pohybu pracovníků (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. září 2005, Komise v. Dánsko, C-464/02, EU:C:2005:546, body 46 a 52, jakož i rozsudek ze dne 15. prosince 2005, Nadin a Nadin-Lux, C-151/04 a C-152/04, EU:C:2005:775, bod 36).

22 Kromě toho Soudní dvůr rozhodl, že právní úprava, kterou je dotčen nejen přístup na trh práce, ale rovněž podmínky výkonu hospodářské činnosti, třebaže se uplatní nezávisle na státní příslušnosti dotčených pracovníků, může představovat překážku volného pohybu pracovníků (rozsudek ze dne 15. září 2005, Komise v. Dánsko, C-464/02, EU:C:2005:546, body 36 a 37).

23 Konečně měl Soudní dvůr v rámci sporu týkajícího se uplatnění téhož článku 3 královského nařízení ze dne 20. července 2001, dotčeného ve věci v původním řízení, v podstatě za to, že členské státy mohou stanovit takovou povinnost registrace, jako je povinnost stanovená v tomto článku, pokud jde o služební vozidlo, které bylo dáno k dispozici samostatně výdělečné osobě s bydlištěm v Belgii a které již bylo zaregistrováno v jiném členském státě, je-li toto vozidlo určeno k trvalému hlavnímu užívání na území prvního členského státu nebo pokud je skutečně tímto způsobem užíváno (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. prosince 2005, Nadin a Nadin-Lux, C-151/04 a C-152/04, EU:C:2005:775, body 41 až 43).

24 V projednávané věci z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že na základě článků 2 a 3 královského nařízení ze dne 20. července 2001 belgické orgány uloží pokutu osobám s bydlištěm v Belgii, které v rámci silniční sítě tohoto členského státu provozují motorové vozidlo, jehož jsou vlastníky a které je zaregistrováno v jiném členském státě.

25 Je třeba konstatovat, že taková praxe brání příslušníkovi Unie, který má bydliště v Belgii a který opustil členský stát svého původu a jako pracovník využil svého práva volného pohybu, aby – byť okrajově – použil belgickou silniční síť s motorovým vozidlem, jehož je vlastníkem a které je zaregistrováno v jiném členském státě.

26 Za těchto okolností taková povinnost registrace, jako je povinnost stanovená v článcích 2 a 3 královského nařízení ze dne 20. července 2001, i když se vztahuje na všechny osoby s bydlištěm v Belgii bez ohledu na státní příslušnost, může výkon základní svobody stanovené v článku 45 SFEU učinit méně přitažlivým. Taková povinnost tedy představuje překážku volného pohybu pracovníků.

27 Pokud jde o možné odůvodnění takové překážky, z informací, které má Soudní dvůr k dispozici, vyplývá, že vozidlo, jehož je pan U vlastníkem a které je zaregistrováno v Itálii, bylo především určeno k užívání v uvedeném členském státě.

28 Pokud by toto vozidlo bylo skutečně užíváno takovým způsobem, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu, podmínka vazby s členským státem ukládajícím povinnost registrace, která je stanovena v bodě 23 tohoto rozsudku, by splněna nebyla.

29 Taková vnitrostátní právní úprava, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, by tak mohla být přijata pouze jako odchylné opatření výslovně stanovené v čl. 45 odst. 3 SFEU nebo jako opatření, které sleduje legitimní cíl slučitelný se Smlouvou a je odůvodněno naléhavými důvody obecného zájmu. V takovém případě by však bylo ještě třeba, aby její uplatnění bylo způsobilé zaručit uskutečnění dotčeného cíle a nepřekračovalo meze toho, co je k dosažení tohoto cíle nezbytné (rozsudek ze dne 15. září 2005, Komise v. Dánsko, C-464/02, EU:C:2005:546, bod 53).

30 Předkládající soud přitom neuvedl žádnou skutečnost, která by mohla odůvodnit překážku volného pohybu pracovníků, kterou představují články 2 a 3 královského nařízení ze dne 20. července 2001, jak je uplatňují belgické orgány. Rovněž tak belgická vláda neuvedla žádné odůvodnění těchto ustanovení.

31 Za těchto podmínek je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že článek 45 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že brání takovým právním předpisům členského státu, jako jsou právní předpisy dotčené ve věci v původním řízení, na základě nichž je pracovník s bydlištěm v tomto členském státě povinen v něm zaregistrovat motorové vozidlo, jehož je vlastníkem, které však již bylo zaregistrováno v jiném členském státě a je především určeno k užívání na území posledně uvedeného státu.

K nákladům řízení

32 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

Článek 45 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že brání takovým právním předpisům členského státu, jako jsou právní předpisy dotčené ve věci v původním řízení, na základě nichž je pracovník s bydlištěm v tomto členském státě povinen v něm zaregistrovat motorové vozidlo, jehož je vlastníkem, které však již bylo zaregistrováno v jiném členském státě a je především určeno k užívání na území posledně uvedeného státu.

Podpisy.